

3836396 LCCS/M : สาขาวิชา: วัฒนธรรมศึกษา; ศศ.ม.(วัฒนธรรมศึกษา)

คำสำคัญ : พิธีวางศิลาฤกษ์ / พิธีกรรมในการสร้างอาคาร / ความเชื่อในสังคมไทย

นั้ตรชั้ย ปึ่่นเงิน: พิธีวางศิลาฤกษ์ของสังคมไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา(พ.ศ.2531-2542)(STONE LAYING CEREMONY IN THAI SOCEITY IN THE PAST DECADE(1988-1999 A.D.) คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์: วชิราภรณ์ วรรณดี อ.บ., อ.ม. อภิญญา บัวสรวม ศศ.บ., M.A. พรทิพย์ อุษุภรัตน์ ศศ.บ.,ศศ.ม. 118 หน้า. ISBN 974-664-678-8

การศึกษาพิธีวางศิลาฤกษ์ในสังคมไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา และลักษณะของพิธีวางศิลาฤกษ์ในสังคมไทยเพื่อนำมาวิเคราะห์กระบวนการประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์และบทบาทของพิธีวางศิลาฤกษ์ในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการผสมผสานการศึกษาทั้งจากงานเอกสารทางประวัติศาสตร์ การสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ประกอบรวมกับการศึกษาจากกรณีศึกษา จำนวน 3 กรณีศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์รวมเป็นข้อมูลเพื่อหาข้อสรุป โดยในการศึกษากรณีศึกษานั้นผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในพิธีกรรมอย่างใกล้ชิด โดยได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ประกอบพิธีทั้ง 3 กรณีศึกษา

ผลจากการศึกษาพบว่า พิธีวางศิลาฤกษ์ในสังคมไทยเป็นพิธีกรรมที่มีการประยุกต์มาจากพิธียกเสาเอกบ้านที่อยู่อาศัยตามแบบความเชื่อของสังคมไทย รวมกับความเชื่อเรื่องเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์ และมีรูปแบบพิธีที่ประยุกต์มาจากขั้นตอนพิธีวางศิลาฤกษ์ของชาวยุโรป ดังนั้น พิธีวางศิลาฤกษ์ในปัจจุบันของไทยจึงมีความผสมผสานทั้งจากความเชื่อเรื่องผีประจำพื้นที่ ความเชื่อทางศาสนาพุทธ ความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อของยุโรป พิธีวางศิลาฤกษ์ในสังคมไทยปรากฏรูปแบบที่ชัดเจนครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2419 คือ พิธีวางศิลาฤกษ์วังบูรพาภิรมย์ จากนั้นเป็นต้นมาพิธีการวางศิลาฤกษ์ในการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ก็กลายเป็นพิธีกรรมสำคัญก่อนการก่อสร้างอาคาร พิธีวางศิลาฤกษ์จะมีลักษณะเป็นการจำลองพื้นที่อาคารจริงมาไว้ในพื้นที่การประกอบพิธี โดยพื้นที่ในการประกอบพิธีจะมีราชวัติวางเป็นเครื่องกำหนดอาณาเขตไว้ทั้งสี่มุม สิ่งของที่ใช้ในการประกอบพิธีจะมีสิ่งของสำคัญอยู่ 2 หมวด คือ เครื่องประกอบพิธี และเครื่องสังเวท เครื่องประกอบพิธี ประกอบด้วย แผ่นศิลาฤกษ์ ก่อ่งศิลาฤกษ์ ไม้มงคล แผ่นอิฐทอง นาก เงิน และพลอยนพเก้า ส่วนเครื่องสังเวทประกอบด้วยต้นบายศรี อาหารคาว อาหารหวาน และผลไม้ ซึ่งสิ่งของเหล่านี้จัดเป็นเครื่องประกอบพิธีที่จำเป็น เครื่องสังเวทประเภทอาหารคาว-หวานหากหาไม่ได้ตามที่กำหนดก็ต้องหาชนิดที่คล้ายคลึงกันมาแทน พราหมณ์ผู้ประกอบพิธีจะมีหน้าที่ในการอัญเชิญเทวดาหลายองค์ให้มารับเครื่องสังเวทตามคำอ่าน โองการที่ผู้ประกอบพิธีจะเป็นผู้อ่านออกเสียงประกอบกับการบรรเลงดนตรีบูชาเทวดาและการสวดเจริญพระพุทธรุคของพระสงฆ์

สถานภาพของพิธีวางศิลาฤกษ์ในสังคมปัจจุบัน มีการพัฒนาจนกระทั่งมีรูปแบบที่สามารถสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าของอาคาร และมีความเป็นไปได้ที่สูงกว่าพิธีนี้ก็ยังสามารถดำรงอยู่ได้ ครอบงำได้ในสังคมไทยยังเชื่อว่าพิธีวางศิลาฤกษ์เป็นพิธีกรรมสำคัญที่จะคลบบันดาลให้การก่อสร้างประสบความสำเร็จสมบูรณ์และบันดาลให้เกิดความก้าวหน้ามั่นคงยังประโยชน์สุขแก่ผู้อยู่อาศัยและผู้ประกอบกิจการในสถานที่นั้น ๆ ตามความเชื่อเดิมของคนไทยนับแต่ครั้งโบราณกาล